

DE OPSTANDING VAN RUSLAND ONDER VLADIMIR POETIN

OP 6 juni van dit jaar drukte de Duitse krant *Die Welt* een landkaart van Oost-Europa en Eurazië af ontworpen door het Amerikaanse onderzoeksinstituut *Freedom House*. Op die landkaart was gebruik gemaakt van verschillende kleuren om aan te geven : de democratieën (Polen, Roemenië, Hongarije enz.), de “overgangsdemocratieën” (Oekraïne en Georgië) en de autoritaire regimes (Wit-Rusland, Kazakstan, Oezbekistan, Turkmenistan en... Rusland). De wereld gezien door de bril van de VS, waarbij “meer of minder democratie” gelijk staat met “meer of minder in de greep van Washington” ! En die greep wordt niet snel genoeg sterker, laat *Freedom House* verstaan, want er is iemand die stokken in de Amerikaanse wielen steekt : Vladimir Poetin, vijand van alle ware democraten, die verantwoordelijk gesteld wordt voor de « *poetinisering* » van de landen binnen de Russische invloedssfeer.

Laten we de waarheid in alle objectiviteit onder ogen zien : de grenzeloze machthonger van de Verenigde Staten, die heel de wereld aan hun heerschappij willen onderwerpen, wordt een halt toegeroepen door Poetin, die zijn land met succes omhoogtrok uit het moeras van 70 jaar communisme en 10 jaar wild kapitalisme. Dat de grote meerderheid van de Russen na twaalf jaar nog altijd achter hem staat, is Washington een doorn in het oog. Dus wordt er geïnsinueerd dat er verkiezingsfraude gepleegd is, en betaalt men demonstranten om in de straten van Moskou lawaai te maken...

In dit en volgend nummer beschrijft broeder Pierre-Julien de geschiedenis van Rusland van de afgelopen honderd jaar en toont hij aan dat Poetin zijn land op providentiële wijze gered heeft.

Op 16 juli 1998 werden de stoffelijke resten van de laatste tsaar, zijn gezin en zijn trouwe bedienden die hem in de dood gevolgd waren tijdens een plechtige staatsbegrafenis bijgezet in de necropool van de Petrus- en Pauluskathedraal van Sint-Petersburg. Twee jaar later verklaarde de Russisch-orthodoxe Kerk Nicolaas II, de tsarina, de tsarevitsj en de vier tsarevna's tot heilige martelaren, slachtoffers van de antichristelijke haat van de bolsjewieken.

I. VAN DE SOVJET-UNIE OVER GORBATSJOV TOT JELTSIN

DE RUSSISCHE REVOLUTIE VAN 1917 : EEN ANTIRUSSISCHE AANSLAG

Onze geschiedenisboeken willen ons doen geloven dat de Oktoberrevolutie van 1917 het onvermijdelijk gevolg was van de autocratie van de tsaren, van hun hardheid, hun onbekwaamheid, hun godsdienstig fanatisme, hun sociale onrechtvaardigheid en hun economisch immobilisme. Het Russische volk zou door dat alles zo ontevreden geworden zijn dat het de tsaar door toedoen van een algemene revolutie verjoeg. « **Niets is minder waar** », stelt abbé de Nantes met klem.

« *Tijdens de zo dramatische negentiende eeuw traden de tsaren van Rusland op als goede en rechtgeaarde vorsten, bekommerd om het welzijn van hun volkeren. Ze vervulden allemaal hun zending van "Vertegenwoordigers van God op Russische bodem en Verdedigers van de orthodoxe volkeren". Zonder echte moeilijkheden slaagden zij erin om de vreedzame unie van de verschillende volksgroepen in hun reusachtig rijk in stand te houden, enkel en alleen door de trouw en toewijding aan hun gewijde Persoon – zelfs ten tijde van de gedwongen "russificering" die men hen terecht verweten heeft. De autonomisten die streefden naar onafhankelijkheid van een of ander onderdeel van het rijk stelden nooit veel voor, behalve wanneer zij de steun kregen van vrijmetselaarsorganisaties gefinancierd met (vooral) Pruisisch, (vaak) Engels of (soms) Frans geld.*

« *De tsaren lieten de Russische samenleving evolueren in de moeilijke richting van ontvoogding van de lijfeigenen, decentralisatie van de provincies en administratieve zelfstandigheid van de steden. Tenslotte slaagden zij erin om hun rijk toegankelijk te maken voor de industriële ontwikkeling, en tussen 1881 en 1914 veroverden zij stap voor stap de eerste plaats op de lijst van landen met een sterke economische groei* » (Georges de Nantes, *Rusland vóór en na 1983*, CRC nr. 184, december 1982).

Het Russische rijk kreeg ondertussen echter te maken met opstanden, omwentelingen en terreur. De opdrachtgevers daarvan moeten in het buitenland gezocht worden : « *In al die agitatie kan men gemakkelijk de hand ontdekken van de westerse maçonnieke en kapitalistische machten. In de revolutionaire bewegingen is er in feite niets dat echt Russisch is* » (ibid.).

Maar « *de vergissing van de tsaren, net zoals die van veel Europese vorsten en zelfs van paus Pius IX vóór 1848, was te geloven in de mogelijkheid van een compromis met de revolutie. Zij accepteerden het constitutioneel regime als een recht van de volkeren en een definitieve en onschendbare verworvenheid van de vrijheid ! Zo werkte Alexander I in 1812 een project van grondwet uit dat stopgezet werd*

toen de revolutionaire onrust opnieuw de kop opstak in het Europa van 1815. En Nicolaas II tolereerde in 1917, in volle oorlog, de schandalige defeatistische en revolutionaire politiek van de Doema, het parlement in Sint-Petersburg, terwijl hijzelf aan het front de invasie probeerde in te dijken » (ibid.).

Op 15 maart 1917 voelde de tsaar zich verplicht om troonsafstand te doen, waarop hij onmiddellijk vervangen werd door een voorlopige regering voorgezeten door prins Lvov... die begon met de keizerlijke familie te laten arresteren ! Lenin, die gevlucht was naar Zwitserland, keerde terug naar Rusland in een geblindeerde treinwagon onder de bescherming van de Duitse regering. In juli trad Lvov af en werd hij opgevolgd door Kerenski. Deze riep de bolsjewieken ter hulp tegen de opstand van opperbevelhebber generaal Kornilov, die aan het hoofd van zijn leger de macht wilde grijpen. Alles eindigde op 25 oktober 1917 met de triomf van de bolsjewistische revolutie onder leiding van Lenin.

« *Men had deze bolsjewistische revolutie in de kiem moeten smoren, deze schande voor de mensheid die uitgebreed was door het joods kapitalisme en in Rusland binnengevoerd door de Duitse legerstaf. Het Westen haastte zich de revolutie te erkennen, te steunen en op alle mogelijke manieren te helpen om te triomferen over Rusland, dat ertegen in opstand kwam* » (ibid.).

Alles voltrok zich zoals de Heilige Maagd Maria enkele maanden tevoren in de Cova da Iria voorgezegd had aan de drie herdertjes. Het communisme nam bezit van Rusland en onderwierp het aan een door en door onmenselijk, satanisch regime.

« *De balans aan mensenlevens van dat regime was, zoals men weet, abnormaal groot. De burgeroorlogen en de buitenlandse conflicten, de hongersnoden, ziekten en ecologische verwoestingen hebben bij benadering honderd miljoen menselijke wezens gedood of verhinderd om geboren te worden. Daarbovenop komen de massamoorden... Het Sovjetcommunisme heeft tussen 1917 en 1987 niet minder dan 61,9 miljoen burgers vermoord, Russen en vreemdelingen... Tot 1953 werden er in de Goelag, het netwerk van de concentratiekampen, tussen 2 en 4 miljoen gevangenen vastgehouden, met een sterftegraad van 25 tot 50 % per jaar...* » (Gurfunkel en Federovski, *Le retour de la Russie*, pp. 56-57).

OP WEG NAAR DE WERELDHEERSCHAPPIJ

Het Russische rijk werd in 1922 de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken (USSR), die een formidabele uitbreiding zou kennen. Van de zes republieken uit de beginperiode (Rusland, Oekraïne, Wit-Rusland, Azerbeidzjan, Georgië en Armenië) ging de Sovjet-Unie over naar elf republieken met de aanhechting van de gebieden in Centraal-Azië in 1936.

Vier jaar later werden Moldavië en de drie Baltische staten met geweld ingelijfd, ten gevolge van het Molotov-Ribbentroppact (1939). De ondertekening van dat geheime niet-aanvalsverdrag tussen de Sovjet-Unie van Stalin en het nazistische Duitsland van Hitler maakte de weg vrij voor de Tweede Wereldoorlog, voorspeld door de H. Maagd in Fatima op 13 juli 1917.

De opmars van het Rode Leger tot in Berlijn in 1945 liet de USSR toe nagenoeg heel Centraal-Europa onder zijn gezag te plaatsen en er communistische regimes te installeren. De opbouw van « *een wereldrijk gedomineerd door een absolute, onfeilbare en naar de alleenheerschappij strevende ideologie* » (abbé de Nantes) werd een feit, zoals Onze-Lieve-Vrouw in Fatima voorgezegd had, omdat de pausen Pius XI en Pius XII Rusland niet hadden willen toewijden aan haar Onbevlekt Hart. Rusland verspreidde zijn dwalingen over de wereld en vernietigde de naties die onder zijn juk terechtkwamen...

Omdat de USSR geen genoeg nam met de overheersing van heel het oostelijk deel van Europa, strekte de communistische tirannie haar klauwen uit naar de westelijke landen. Zo begon de Koude Oorlog, gevoerd door Stalin en Chroesjtsjov.

Parallel daarmee behaalde de Sovjet-Unie aanzienlijke successen in de rest van de wereld. Moskou droeg bij tot de vestiging van een communistisch regime in China. Met bepaalde invloedrijke Arabische landen werden allianties aangeknoopt, met India kwam een nauw partnerschap tot stand. De USSR ondersteunde het bewind van Fidel Castro op Cuba en daagde daarmee de Amerikanen rechtstreeks uit. In Afrika profiteerden de Sovjet-Russen van de dekolonisatie, meer bepaald in Angola en Mozambique, om voet aan de grond te krijgen in een regio die op strategisch vlak van essentieel belang was. Zij verankerden en vergrootten hun aanwezigheid in de Hoorn van Afrika door steun te verlenen aan het nieuwe regime in Ethiopië na de omverwerping van keizer Haile Selassie. In Azië versterkte Moskou zijn positie in Vietnam door in te stemmen met de interventie van dat land in het Cambodja van de Rode Khmer. In 1979 volgde tenslotte de militaire inval in Afghanistan.

« Op het einde van de jaren zeventig », besluit Anne de Tanguy, « was de USSR zowat overal in de wereld aanwezig. De Sovjet-Unie had aangetoond dat hij in staat was op talrijke situaties te wegen, en hij was er blijkbaar in geslaagd de fameuze machtsbalans te doen overhellen ten gunste van het socialisme. Niets leek zijn verdere expansie te kunnen tegenhouden » (*L'effondrement de l'Empire soviétique*, Brussel 1998, p. 33).

De Koude Oorlog « *bereikte zijn hoogtepunt onder de dictatuur van Brezjnev, toen besloten werd tot de brutale invasie van West-Europa in de loop van de jaren 1980. De verkiezing van Ronald Reagan*

leidde ondertussen, in 1981, tot de militaire heropstanding van de Verenigde Staten en de NAVO. Onder impuls van generaal Alexander Haig werd besloten tot de installatie van Pershing II- en kruisraketten in Europa, waardoor Rusland in het hart zelf, Moskou, bedreigd werd. Voor de machthebbers in het Kremlin bleef een window of opportunity van drie jaar over om voordeel te halen uit het onevenwicht dat door de dwaze jaren van het tijdperk-Carter ontstaan was. Daarna zou het te laat zijn... » (CRC nr. 268, oktober-november 1990, p. 1).

Abbé de Nantes sprak in verband met deze *window of opportunity* over « *L'ÉCHÉANCE 1983* », « *de vervaltermijn 1983* » : hij voorzag uiterlijk in dat jaar de algemene invasie van West-Europa door de Sovjettroepen. Daarna zou de kans verkeken zijn voor Moskou, want de economie van de USSR kende ernstige structurele tekorten die de twee prioritaire doelstellingen van het regime, namelijk de ontwikkeling van één van de machtigste militair-industriële complexen ter wereld en vooral het onderhoud van het grootste leger van de planeet, in vraag konden doen stellen.

Om de dreigende zondvloed van vuur en staal te voorkomen – hoewel het Westen die ruimschoots verdiend had door zijn hardnekkige weigering om boete te doen – liet onze geestelijke vader de vrienden van de KCR en hun kinderen vurig bidden. De verschrikkelijke straf bleef ons bespaard ten gevolge van providentiële gebeurtenissen. Het begon met de dood van « *die bruijt van een Brezjnev* » in november 1982, waardoor Joeri Andropov aan de macht kon komen, iemand die een grotere intellectueel was dan zijn voorganger en die voorstander was van een meer subtiel strategie. Maar hij was toen al ernstig ziek. Hij liet het jaar 1983 voorbijgaan zonder iets te ondernemen, terwijl de Amerikanen op hetzelfde moment hun *Strategic Defense Initiative* opstartten, beter bekend onder de bijnaam *Star Wars*, met de bedoeling het grondgebied van de VS te beschermen tegen een vernietigende regen van Sovjetraketten. Daarop stierf Andropov (2 januari 1984). Hij werd opgevolgd door Konstantin Tsjernenko, pleitbezorger van een *Blitzkrieg*, die de hele voorbereiding van een invasie van West-Europa opnieuw in gang zette.

Maar dan, op 13 mei 1984 – een dertiende mei, feestdag van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima ! – deed zich een vreselijke explosie voor in de zeemachtbasis van Severomorsk [zie *kadertekst* p. 5]. De ontploffing werd gevolgd door een brand die vijf dagen aanhield en de basis en het arsenaal haast volledig verwoestte. Tachtig procent van de enorme voorraad raketten die er gestockeerd waren werd vernietigd.

Enkele maanden later deed zich een nieuwe catastrofe voor die een groot wapencomplex in Siberië tot schroot herleidde. Daarna stierven kort na elkaar de minister van Defensie, maarschalk Oestinov (december 1984), en Tsjernenko zelf (maart 1985).

GORBATSJOV, EEN POLITIEKE REUS

De nieuwe machthebber werd dan een zekere Michail Gorbatsjov, slechts 54 jaar oud. Met hem leek het gevaar van een algemene overrompeling van West-Europa door Sovjettroepen afgewend te zijn, zoveel is zeker. Maar niemand kon zich toen voorstellen dat de jonge secretaris-generaal zes jaar later tot de ontbinding van de Sovjet-Unie zou overgaan.

Abbé de Nantes zag in Gorbatsjov onmiddellijk een uitzonderlijke figuur, één van de intelligentste, krachtigste en meest charismatische staatsleiders van dat moment. Hij voerde een nieuwe methode in, een nieuw spel dat kon omschreven worden als “**wie verliest, wint**”: het kwam er op neer dat hij bij voorbaat toegaf dat hij verslagen was en dat zijn kamp decadent en gedemoraliseerd was, om in het andere kamp medelijden te verwekken en een gelijkwaardige militaire en geestelijke ontbinding teweeg te brengen. Met de magische termen *glasnost* (transparantie) en *perestrojka* (herstructurering) weende Gorbatsjov over het economisch verval van zijn land – wat trouwens de realiteit was – waarop de rijke landen zich haastten om hem ter hulp te komen. Maar eigenlijk was het er hem om te doen, zoals Viktor Koeznetsov in 1998 noteerde, « het politieke en ideologische regime te versterken, net zoals de strategische posities van de USSR in de wereld » (*L'effondrement de l'Empire soviétique*, p. 337).

« Bij ons werkt niets meer », verklaarde Gorbatsjov onomwonden tijdens een officiële toespraak op 11 juni 1985. « Nog enkele jaren voort met dit systeem, en we zijn er geweest. » In de mond van de secretaris-generaal van de communistische partij van de USSR hadden dergelijke uitspraken het effect van een schokgolf.

Op het internationale plan begon Gorbatsjov met een politiek van opening, van politieke *detente* die meer bepaald een wederzijdse dooi in de wapenwedloop behelsde. Hij deed zelfs nooit voordien gehoorde voorstellen tot ontwapening. Op 1 juli 1985 moest de schijnbaar voor het leven benoemde Andrej Gromyko, minister van Buitenlandse Zaken sinds 1957, plaats maken voor Edvard Shevardnadze, een Georgiër. Met deze laatste kondigde Gorbatsjov op 29 juli een eenzijdige stopzetting van de nucleaire testen aan. Op 17 oktober deed hij de terugtrekking van het Rode leger uit Afghanistan goedkeuren door het *Politburo*, en een maand later ontmoette hij Ronald Reagan in Genève. Op 15 januari 1986 sprak hij zich uit voor de totale eliminatie van nucleaire wapens vanaf het jaar 2000. Op 8 december 1987 ondertekenden de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie het verdrag van Washington, dat voorzag in de vernietiging van de kernraketten van middellange afstand.

In ruil voor deze toegevingen verkreeg de USSR

niet alleen een adempauze in de wapenwedloop, die het regime niet meer bij machte was vol te houden, maar vooral ook leningen en verschillende vormen van hulpverlening van de kant van de grote westerse staten.

Tot aan de herfst van 1989 behield de Sovjet-leider onafgebroken het initiatief in de internationale politiek. Door zijn onverwachte voorstellen en toegevingen, meer bepaald op het vlak van ontwapening, kreeg hij de wereldopinie altijd aan zijn kant. Gesterkt door zijn internationale successen had Gorbatsjov meer gezag om binnen de Sovjet-Unie een hervormingspolitiek te voeren die echter veel minder spetterend zou zijn.

DE MISLUKKING VAN DE PERESTROJKA

De « herstructurering » werd met veel publiciteit op de internationale scène aangekondigd. Uiteindelijk bleek het te gaan om een reeks nogal gewone maatregelen, zeker in het begin, om de productiviteit en de kwaliteit van de arbeid te vergroten: vervanging van een groot aantal kaderleden in de industrie, disciplinaire ingrepen met betrekking tot de kwaliteitscontrole, een grootscheepse campagne tegen het alcoholgebruik (waarvan het effect enkel was dat de fiscale inkomsten er ernstig onder leden). Parallel daarmee werd een politiek gelanceerd om de investeringen in de mechanische constructie te verhogen.

In een tweede fase werd de *perestrojka* toegepast op de landbouw, het systeem van de coöperatieven en de economische relaties met het buitenland, die geliberaliseerd werden. En tenslotte werd de « herstructurering » losgelaten op het hart zelf van het systeem: de industriële staatssector.

Gorbatsjov hield het socialistisch regime wel in stand maar erkende tegelijkertijd dat het verenigbaar was met activiteiten die *niet* door de staat geleid werden – in de praktijk: het privé-initiatief. De doelstelling was de verbetering van de bevoorrading van de bevolking, zonder echter een inbreuk te plegen op de inkomsten van de staatssector. Dat werd geconcretiseerd in het toelaten van individuele arbeid en in het creëren van kleine ondernemingen, verbonden aan een lokale administratie of aan een staatsbedrijf maar genietend van fiscale voordelen. In de landbouw mochten autonome “brigades” contracten sluiten met kolchozen en eigen grond bewerken. En bepaalde ministeries of grote ondernemingen kregen de toelating rechtstreekse relaties met buitenlandse partners aan te gaan, wat tot dan toe verboden was.

In 1987 tenslotte voerde een wet op de ondernemingen een dubbel beheersregime in. Het doel was om de centraal geleide planeconomie geleidelijk aan terug te schroeven ten voordele van autonome activiteiten.

SEVEROMORSK, 13 MEI 1984

In het noorden van het schiereiland Kola, aan de Barentszee, op 25 km van Moermansk, ligt de zeemacht-basis van Severomorsk, ten tijde van de USSR het hoofdkwartier van de noordelijke vloot van de Sovjet-Unie.

Op 13 mei 1984 deed zich daar volgens westerse militaire experts « de ergste catastrofe in de geschiedenis van de zeemacht van de Sovjet-Unie sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog » voor. In de opslagruimte waar de strategische raketten, de torpedo's en de mijnen gestockeerd waren, in Okolnaya, kwam het tot een reeks geweldige ontploffingen gevolgd door een gigantische brand.

Igor Solovjev was als achttienjarige inwoner van Severomorsk ooggetuige van de ramp :

« Ik zat thuis toen ik plots opmerkte dat in de lucht boven Okolnaya enorme projectielen begonnen rond te vliegen die op raketten leken. Tien of twaalf minuten later deed een krachtige ontploffing de stad beven. Wie Severomorsk kent, weet dat mijn straat vrij ver van de baai ligt ; alles wat op Okolnaya gebeurde, was natuurlijk niet volledig te zien, hoewel we op de vierde verdieping woonden. Instinctief klom ik op de vensterbank en begon te kijken naar de heuvels die ik kon zien. Ik weet niet meer hoeveel minuten ik daar stond toen er een explosie plaatsvond met zo'n kracht dat de ramen uit verschillende appartementen wegvlogen. Ik

De ramp gezien vanaf de kruiser « Vice-admiraal Drozd ».

viel op de vloer. In de hemel aan de kant van Okolnaya verschenen rookwolken die erg deden denken aan de paddestoelwolken na een kernontploffing. Ik was nog niet gekomen toen er een derde ontploffing weerklonk... » (bron : <http://admiral-umashev.narod.ru/okolnaya.htm>).

Boven de basis steeg inderdaad een reusachtige paddestoelwolk van zwarte rook op, terwijl nog meer daverende explosies weerklonken en raketten in alle richtingen door de lucht vlogen. Een apocalyptisch tafereel... De autoriteiten, beducht dat de kernonderzeeërs van de noordelijke vloot in de catastrofe zouden meegesleurd worden, bereidden in paniek de evacuatie voor van Moer-

mansk, een stad van 330.000 inwoners.

De verwoestende brand duurde vijf dagen. Twee derde van de raketvoorraad werd vernietigd, honderden wetenschappers en technici kwamen om. Bovendien werden duizenden inwoners van Severomorsk vergiftigd door de fall-out van de paddestoelwolk.

Voor de NAVO was het duidelijk dat er een verschrikkelijke ramp had plaatsgevonden, maar van de kant van de Sovjets werd er met geen woord over gerept... Het lijdt geen enkele twijfel dat de eventuele plannen voor een invasie van West-Europa door deze catastrofe aanzienlijk vertraagd werden, als het al niet tot een algemene afgelasting leidde.

De *perestrojka* liep evenwel uit op een complete mislukking. De hele Sovjeteconomie geraakte uit haar verband : budgettair deficit, buitenlandse schuldenlast, inkrimping van de fiscale inkomsten, toenemende inflatie en tenslotte alsmaar meer schaarste, even zoveel tekenen die de chaos aankondigden die Rusland in de jaren negentig zou kennen.

Nog erger was dat het uiteenvallen van het gecentraliseerd systeem en het ontbreken van nieuwe regels in de praktijk toelieten dat er een parallelle economie naar kapitalistisch model tot stand kwam. In 1990 telde de USSR ongeveer 6 miljoen nieuwe coöperatieven die in werkelijkheid echte privé-bedrijfjes waren. In de marge van de staatsbedrijven ontstonden structuren waarvan de activiteiten al snel erg winstgevend bleken voor de initiatiefnemers ervan, terwijl ze ook een middel vormden om staats-subsidies te doen afvloeien. Het was onder de

perestrojka dat mensen zoals Berezovski en Chodorkovski, de latere « oligarchen », bijzonder winstgevende activiteiten konden ontwikkelen.

Het besluit dringt zich op. De hervormingen van Gorbatsjov, bedoeld om het Sovjetsocialisme een tweede adem te geven, leidden tot een mislukking op economisch vlak. Tegelijkertijd maakten ze van de Sovjetleider zelf en de federale structuren onder zijn gezag een obstakel op de snelle, radicale en onomkeerbare weg naar een kapitalistische economie zoals die door bepaalde figuren gewild werd, met Boris Jeltsin als hun spreekbuis.

HET IJZEREN GORDIJN SCHEURT OPEN

Door voortdurend ontwapening en vrede voor de hele wereld aan te kondigen, door het gevoel te geven dat de ijzeren Sovjetgreep gelost werd, in het bijzonder door begrip te betonen tegenover be-

paalde politieke hervormingen in liberale zin in Oost-Europa, sloeg de machine tenslotte op hol en keerde zij zich tegen het kamp van de man die haar in beweging gebracht had.

Op 9 november 1989 viel de Berlijnse Muur en werd de grens tussen de twee Duitslanden ontmanteld. Gorbatsjov leek toen gunstig te staan tegenover « een stapsgewijze toenadering tussen de twee Duitse staten, een proces waarbij elke toegeving door Oost-Duitsland en de USSR gecompenseerd zou moeten worden door toegevingen vanwege de Bondsrepubliek en het Westen in termen van economische bijstand, ontwapening en veiligheid » (Jacques Lévesque in *L'effondrement de l'Empire soviétique*, p. 337).

Maar op 28 november 1989 zorgt de West-Duitse kanselier Helmut Kohl voor een verrassing door aan de *Bundestag* een plan voor de hereniging van Duitsland voor te leggen.

Voor Oost-Duitsland komt de hereniging neer op niets minder dan het einde van het communisme, integratie in de Bondsrepubliek, terugtrekking uit het Warschaupact en aansluiting bij de NAVO. Gorbatsjov verzet zich tegen de hereniging maar, anders dan zijn voorgangers in 1956 (Boedapest) en in 1968 (Praag), stuurt hij zijn tanks niet... Vanaf die datum kan men zeggen dat hij het initiatief verliest in de internationale politiek, die hij tot op dat ogenblik met zoveel succes leidde.

Dan gaat het allemaal snel. Het IJzeren Gordijn scheurt volledig open, waarop ook de andere satellietstaten van de Sovjet-Unie zich losmaken. In Tsjechoslovakije heft het Politburo van de communistische partij zichzelf op. Bulgarije schuift Zhivkov, secretaris-generaal sedert 1954 en president sedert 1971, aan de kant. Roemenië executeert zijn dictator Ceausescu. In Polen wint de vakbond Solidarnosc het pleit.

De onderworpen landen roepen overal hun onafhankelijkheid uit in naam van het zagezegde zelfbeschikkingsrecht van de volkeren. En het ongelooflijkst is wel dat alles zich voltrekt met de goedkeuring van Michail Gorbatsjov, « *die de zaak van de opstandelingen tegen hun stalinistische leiders ondersteunt. Dankzij hem komt die ontzaglijke ommekeer overal tot stand zonder bloedvergieten, straatgevechten of vernielingen* [behalve dan in Boekarest]. *Het lijkt alsof we dromen* », schreef abbé de Nantes (CRC nr. 268, oktober-november 1990, p. 2).

DE UNIE IN HET DEFENSIEF

De onafhankelijkheidsbeweging sloeg daarna snel over naar de vijftien republieken van de USSR. Begin 1990 scheurden de drie Baltische staten zich af. Belangrijker nog was wat gebeurde op 12 juni van datzelfde jaar : de Opperste Sovjet van de Russische republiek, voorgezeten door Boris Jeltsin, stemde een verklaring van soevereiniteit waardoor Rusland zichzelf het recht toekende om zich in alle vrijheid los te maken van de Sovjet-Unie ; de republiek bevestigde

ook de voorrang van zijn eigen wetten op de Sovjet-wetgeving.

Deze beslissing was zwaarwichtig, want het ging om een eerste stap in de richting van een eventuele volledige onafhankelijkheid van Rusland. De uittreding van de voornaamste republiek, goed voor 76 % van het grondgebied van de Unie en 52 % van de bevolking, zou neerkomen op een liquidatie van de USSR door zichzelf – iets wat niemand zich toen had durven inbeelden. De Russische verklaring van soevereiniteit leidde ogenblikkelijk tot gelijkaardige stappen in de elf andere republieken, terwijl de communistische partij de daaropvolgende maanden haar voorrangspositie kwijtspeelde en begon te verbrokkelen.

De samenhang en het bestaan zelf van de Sovjet-Unie waren bijgevolg rechtstreeks bedreigd. Gorbatsjov probeerde daarom de federale verhoudingen tussen de republieken die nog in de Unie wilden blijven opnieuw te definiëren. Hij bereidde een nieuw federaal verdrag voor gebaseerd op de soevereiniteit van de republieken, terwijl de federale regering slechts een secundaire rol zou toebedeeld krijgen. De tekst werd gepubliceerd op 20 juli 1991 en moest op 20 augustus ondertekend worden door de vertegenwoordigers van de republieken. Gorbatsjov zou persoonlijk voor de goedkeuring van het verdrag pleiten in een toespraak voorafgaand aan de stemming.

Deze toespraak, die door abbé de Nantes uitvoerig geciteerd en becommentarieerd werd, ademde een heel nieuwe geest na 74 jaar marxistisch-leninistische dictatuur. « Wij hebben een definitief punt gezet », aldus Gorbatsjov, « achter onze vroegere buitenlandse politiek die ten dienste stond van een utopisch doel : de communistische ideeën over de wereld verspreiden. Deze politiek heeft ons doen terechtkomen in de doodlopende straat van de “koude oorlog”, heeft het volk de ondraaglijke last van de militaire uitgaven opgelegd en heeft ons tenslotte meegesleurd in avonturen zoals dat van Afghanistan. Voor de eerste keer in vele decennia voeren wij nu een buitenlandse politiek die onderworpen is aan onze *nationale* belangen en die op binnenlands vlak in ons voordeel werkt. »

De stichter van de *Katholieke Contrareformatie* in de twintigste eeuw reageerde geestdriftig : « *Hier spreekt iemand van het kaliber van een Maurras of een Salazar !* » (CRC nr. 278, december 1991, p. 25). En nog : « *Na zeventig jaar bolsjewistische terreur en stalinistische Goelag slaagt een man er in van dat land een land van vrijheid te maken : een mirakel van politieke wijsheid en morele kracht waarvan in de hele geschiedenis haast geen tweede voorbeeld te vinden is* » (*ibid.*, p. 23). De Sovjetpresident pleitte vurig voor het behoud van een staat « die vorm gekregen heeft gedurende een heel millenium ». Wat betekenden die woorden ? « *Dat Marx in Moskou uitgepraat is, dat het stalinistisch en*

collectivistisch keurslijf opengebroken wordt en dat het Heilige Rusland opnieuw tot leven komt. Rusland verlangt er in de persoon van zijn president – zijn redder? – naar om opnieuw toe te treden tot het concert van beschaafde, Europese, christelijke naties » (ibid., p. 24).

Maar de bijeenkomst van de Opperste Sovjet wordt verhinderd door een staatsgreep die plaatsvindt op 19 augustus. Een zelf uitgeroepen « Staatscomité voor de noodtoestand » houdt Gorbatsjov onder toezicht in zijn vakantieverblijf op de Krim en roept voor zes maanden de noodtoestand uit. Het comité wordt geleid door de vice-president van de Unie, Gennadi Janajev, en omvat ondermeer het hoofd van de KGB en de ministers van Defensie en Binnenlandse Zaken.

HET EINDE VAN DE USSR

Op het moment zelf vermoedde abbé de Nantes dat het ging om opgezet spel vanwege het “slachtoffer” zelf, met de bedoeling eerst kopje onder te gaan en alles mee de dieperik in te sleuren waarvan hij zich wou ontdoen, in het bijzonder de communistische Partij, om vervolgens terug boven water te komen en weer het initiatief te nemen (cf. *De reus Gorbatsjov* in CRC nrs. 276 en 277). Inderdaad leek de poging tot staatsgreep zo slecht voorbereid en door zo’n zwakke figuren geleid dat het een gewettigde vraag was of het geen doorgestoken kaart was. Totaal onwaarschijnlijk was bijvoorbeeld dat Boris Jeltsin een groteske “contrarevolutie” kon organiseren midden in Moskou zonder dat de leiders van de “coup” hem ook maar een strobreed in de weg legden. Nog ongeloofwaardiger was dat een driemanschap dat de KGB, het Rode Leger en het ministerie van Binnenlandse Zaken controleerde en dus alle repressieve krachten commandeerde, niet slaagde in zijn onderneming.

Twintig jaar later is het moeilijk om de ware beweegredenen van deze povere rebellen te kennen. Voor de hypothese van opgezet spel door Gorbatsjov lijken er geen harde bewijzen te zijn, tenzij we aannemen dat hij in feite zijn hand overspeeld heeft in een zeer gewaagde gok. Zeker, de poging tot staatsgreep eindigde na drie dagen en Gorbatsjov nam onmiddellijk de touwtjes terug in handen, zoals abbé de Nantes trouwens voorzien had. Maar de hele gebeurtenis maakte dat de dagen van de Sovjet-Unie definitief geteld waren. Michail Gorbatsjov slaagde er niet in de republieken van de Unie te doen instemmen met een nieuw federaal verdrag, en zijn gezag had een onherstelbare knauw gekregen. Naast hem

was ondertussen de ster gerezen van Boris Jeltsin, de president van de Russische Federatie. Daarvoor had Jeltsin niet meer moeten doen dan op een tank klimmen en een speech houden tegen de putschisten, waarna hij dat beeld de wereld liet rondgaan. Een belachelijk tafereel, maar één dat helaas volstond om deze « karnavalsaar », zoals onze geestelijke vader hem noemde, in de ogen van de Russen en van de hele wereld te doen doorgaan als de redder van een pas ontloken Russische democratie.

Ten overstaan van een centraal gezag dat overduidelijk verbrokken was en een Boris Jeltsin die meer dan ooit vastbesloten was om de Russische Federatie binnen te loodsen in de kapitalistische wereldeconomie, en haar dus te bevrijden van het Sovjetjuk, namen de overige republieken ingrijpende beslissingen : ze riepen de een na de ander hun onafhankelijkheid uit, waartegen Michail Gorbatsjov niets kon inbrengen.

Abbé de Nantes trok op het moment zelf een belangrijke politieke les uit de gebeurtenissen, die hij koppelde aan een klare kijk op wat Rusland het komende decennium te wachten stond :

« Naar mijn bescheiden mening is het een politieke vergissing en een ernstige morele fout om zich te verheugen in het sociale verval en de anarchie bij de buurman of zelfs bij de vijand. Het risico op oorlog vergroot erdoor, misschien zelfs op heel korte termijn. De opborrelende passies steken de grenzen over, en storten de wereld in het verderf. Daarom zegt mijn instinct me sinds 19 augustus [de dag van de staatsgreep] dat ik moet hopen op het herstel van de USSR en zijn president Michail Gorbatsjov, terwijl ik slechts walging en afkeer voel wanneer ik Boris Jeltsin zie, die clown, die karnavalsaar, die zich plotseling zou kunnen ontpoppen tot een nieuwe Stalin of Chroesjtsjov. Ik hoop op de terugkeer van Gorbatsjov en ik voorzie die terugkeer ook, tegelijk met de voortzetting van zijn groot plan, waarvan de

Op 8 december 1987 ondertekenden Michail Gorbatsjov en Ronald Reagan het verdrag van Washington, dat voorzag in de vernietiging van de raketten van middellange afstand : een meesterzet van de Sovjetleider in zijn nieuwe spel « wie verliest, wint ».

draagwijdte en de genialiteit ongeëvenaard zijn » (CRC nr. 278, december 1991, p. 23). De gebeurtenissen in Rusland in de daaropvolgende jaren zouden de ongerustheid van onze geestelijke vader ruimschoots bevestigen. **Maar datgene waarvan hij hoopte dat Gorbatsjov het zou realiseren zou verwezenlijkt worden door een andere Russische staatsman.**

Op 8 december 1991 verklaarden de presidenten van de Russische Federatie, Oekraïne en Wit-Rusland dat « de USSR als begrip in het internationaal recht en geopolitieke realiteit opgehouden heeft te bestaan. »

In de vaststelling dat de Sovjet-Unie door de uitbreiding van alle republieken had opgehouden te bestaan, en overeenkomstig wat hij zelf aangegeven had wanneer dit feit zich zou voordoen, nam Michail Gorbatsjov – opvolger van Lenin, Stalin, Chroesjtsjov, Brezjnef, Andropov en Tsjernenko – op 25 december ontslag als president van de USSR. Om middernacht kwam in rechte en in feite een einde aan de Sovjet-Unie.

Op hetzelfde tijdstip vormden de oude Sovjet-republieken, met uitzondering van de drie Baltische staten, onder elkaar de Gemeenschap van Onafhankelijke Staten (GOS). Het *leadership* van het GOS werd in handen gegeven van de belangrijkste staat ervan: Rusland, teruggekeerd naar de grenzen die het had in de 17de eeuw.

JELTSIN, DE LEERLING-TOVENAAR

De destabilisering van Gorbatsjov door de staatsgreep van 19 augustus 1991 gaf Boris Jeltsin vrij spel om voor de Russische Federatie een ultra-liberaal programma op poten te zetten dat uitgewerkt was door een ploeg jonge economen rond Egor Gajdar. Dat programma werd ondersteund, om niet te zeggen doorgedrukt, door de Wereldbank en het IMF, die door de Russische president uitgenodigd waren om voorstellen tot samenwerking te doen en deel te nemen aan de economische hervormingen. Alleen het vertrek van Gorbatsjov ontbrak nog om in werking te stellen wat men de « schoktherapie » noemde, maar wat in feite een schok zonder therapie zou blijken.

Op 1 januari 1992 werd de regulering van de prijzen door de staat nagenoeg volledig afgeschaft: 80 % van de prijzen van de groothandel en 90 % van die van de kleinhandel werden vrijgemaakt. De beslissing was revolutionair, want ze kwam neer op de brutale invoering, van de ene dag op de andere, van het fundament zelf van een kapitalistische economie na 74 jaar communisme. Het resultaat was dat de prijzen op één maand tijd met 250 % stegen. We zouden moeten wachten op het jaar 1996 om een zich stabiliserende inflatie van rond de 22 % te zien. Deze maatregel was dramatisch, want alle spaarders werden erdoor geruïneerd, te beginnen met de gepensioneerden. Een groot deel van de Russische bevolking werd in een diepe armoede gestort.

Een ander luik van de economische hervormingen: de privatisering van de ondernemingen, in twee fasen doorgevoerd door Anatoli Tsjoebais, een andere minister van Jeltsin. Het begon met een massale privatisering door de bedeling van coupons (*vouchers*) aan de bevolking, die deze kon gebruiken om aandelen te kopen in de vroegere staatsbedrijven. De coupons hadden een waarde van 10.000 roebel en werden verondersteld de spontane privatiseringen van de *perestrojka* te vermijden. In de realiteit waren het de bedrijfsleiders zelf die alle aandelen in handen kregen en zo beslag konden leggen op de ondernemingen of hun productiemiddelen. Het merendeel van de kleine aandeelhouders haalde geen enkel voordeel uit de hele massa-privatisering, die integendeel leidde tot een geweldige toename van de corruptie.

Vanaf 1994 werd de tweede fase van de privatisering op de sporen gezet met de verkoop bij opbod van aandelen in de ondernemingen behorend tot de energiesector, de metaalsector en de sector van de telecommunicatie. Het doel was een einde te maken aan het deficit van het budget, dat in 1994 opgelopen was tot 10,6 % van het Russische bruto binnenlands product. Maar de inkomsten van deze operatie bleven onder de verwachtingen, wat de staat op de gedachte bracht leningen aan te gaan bij de banken met als onderpand aandelen in de kroonjuwelen van de Sovjetindustrie, die de banken op die manier konden verwerven. Het was tijdens deze tweede fase dat conglomeraten ontstonden zoals *Gazprom* en *Lukoil* rond zeven banken met aan het hoofd zeven “bojaren” of oligarchen. Het ging om een handvol zakenlui die tegen belachelijke prijzen kolossale industriële en financiële complexen konden tot stand brengen. Vanaf 1996 gaven ze te kennen dat ze rechtstreeks tussenbeide wilden komen in de beslissingen van de regering, meer in het bijzonder in de gevoelige kwestie van de privatiseringen, in functie van hun persoonlijke belangen.

De macht van de oligarchen was zo groot dat zij benoemd werden op de sleutelposten van de presidentiële administratie. Vladimir Potanin van de investeringsgroep *Interros* bekam zo de functie van eerste vice-premier naast Viktor Tsjernomyrdin, met recht van inzage in de hele economische politiek. Boris Berezovski, eigenaar van autoconstructeur *Avtovaz* maar ook van zeer invloedrijke media zoals de televisieketen *ORT*, werd op 29 oktober 1996 benoemd tot voorzitter van de nationale Veiligheidsraad, ter vervanging van generaal Lebed; deze post gaf hem toegang tot de meest gevoelige informatie met betrekking tot het landsbestuur, en het recht om deel te nemen aan de vergaderingen van de ministerraad.

Dat was de prijs die Jeltsin moest betalen voor zijn herverkiezing tot president in 1996 na een campagne die door de oligarchen gefinancierd was ten

Boris Jeltsin sleurt het onvoorbereide Rusland de dieperik van de vrije markteconomie in. Cartoon van David Horsey uit 1992. De opvolger van Gorbatsjov was een onbekwame « karnavaltsaar » (*abbé de Nantes*) die zijn land uitleverde aan een handvol gewetenloze oligarchen.

belope van 140 miljoen dollar! Berezovski onthulde in november van hetzelfde jaar in een interview verschenen in de *Financial Times* dat een groep van zeven bankiers de herverkiezing van het staatshoofd verzekerd had, en voegde eraan toe dat de “zeven” de helft van de economie controleerden. Deze tot in de instellingen zelf verankerde onderwerping van het politiek gezag aan een handvol zakenlui was één van de grote schandalen van de periode 1991-1999.

DE NEERGANG VAN LEGER EN DIPLOMATIE

Het derde en laatste luik van de hervorming betrof het geld en de begroting, die een gapend tekort vertoonde. Om daaraan te verhelpen stelde Anatoli Tsjoebais een politiek in van staatsbons met een uiterst aantrekkelijke vergoeding. Maar de betalingscrisis veralgemeende zich ten gevolge van de hoge intrestvoet, met gebrek aan liquide middelen en kapitaalvlucht tot gevolg. Daarbovenop kwamen het falen van het productiesysteem en de opschorting van staatsbestellingen. De staat bleek overigens de slechtste betaler van het land te zijn, met talloze achterstallen in de uitbetaling van salarissen en pensioenen aan het personeel in de publieke sector.

Om te kunnen voldoen aan hun engagementen waren de ondernemingen verplicht allerlei noodoplossingen te bedenken, zoals de uitgave van kredietnota's. In 1994 werd de helft van de betalingen voor elektriciteit en een kwart van die voor de federale belastingen in natura gedaan! Dat leidde dan weer tot een parallelle economie van fiscale fraude, zwen- del en handel in verboden producten – goed voor 40 en zelfs 50 % van het BBP...

De zgz. schoktherapie van Boris Jeltsin leidt Rusland regelrecht naar de catastrofe. Vanaf eind 1997 kunnen de fiscale inkomsten de uitgaven van de staat niet meer dekken, waardoor een schuldenberg ontstaat. Men kiest echter voor de vlucht vooruit. Om de erg hoge vergoeding te financieren voor de bons die zelf moesten zorgen voor de aflossing van de staatsschuld, worden nieuwe bons uitgegeven. Tussen oktober 1997 en mei 1998 worden niet minder dan 53 miljard roebels uitgegeven enkel en alleen om intresten op de staatsbons te betalen. De Russische economie bevindt zich daardoor aan de rand van de verstikking, wat nog verergerd wordt door de internationale conjunctuur¹. Deze toestand leidt tot de roebelcrisis². Rusland moet alle betalingen staken.

Het Russische leger is één van de grootste slachtoffers van de economische politiek. De regering heeft de middelen niet meer om een belangrijke financiële inspanning te doen voor de defensie. De economische crisis verhindert elke diepgaande hervorming van het militair materieel. Gevolg: vermindering van de operationele mogelijkheden, trainingen tot minder dan het noodzakelijke minimum herleid, systematisch uitstel van aankopen “tot betere dagen”, groeiende impopulariteit van de legerdienst en massieve desertie (cf. Isabelle Facon in *La Russie contemporaine*, p. 187). Deze situatie ligt ongetwijfeld voor een groot deel aan de basis van de tegenslagen die het leger oploopt tijdens de eerste oorlog in Tsjetsjenië. De hellevaart van het leger, dat in de Sovjetperiode nog het machtigste ter wereld was samen met dat van de VS, leidt onvermijdelijk ook tot de neergang van de Russische diplomatie.

Deze evolutie doet zich het duidelijkst gevoelen in de Kaukasus. In 1994 worden belangrijke oliereserves ontdekt in de Kaspische Zee. De Russische diplomatie kan echter niet op tegen de groeiende macht van de Verenigde Staten in deze regio. Het land ziet zich ook meer en meer aan de kant geschoven wanneer het gaat om grote internationale beslissingen. Vanaf 1993 neemt Washington een meer offensieve houding aan tegenover Moskou met de uitbreiding van de NAVO in de richting van de voormalige landen van het Oostblok, in het bijzonder Hongarije, Polen en de Tsjechische republiek. De stem van het land wordt evenmin nog echt gehoord in de onderhandelingen over de strategische wapens. De ondertekening van het Start-2-verdrag (3 januari 1993) betekent een grote overwinning voor de VS, die erin

(1) In de zomer van 1998 komt het tot een wereldwijde daling van de prijs van olie, gas en hout, wat een ramp betekent voor Rusland: het land is immers een grote exporteur van deze producten. – (2) De Russische munt moet devalueren, het spaargeld verliest de helft van zijn waarde en de inflatie stijgt de maanden daarop tot 84 %!

slagen de wapens te doen elimineren die tot de militaire macht van de Sovjet-Unie hebben geleid, terwijl ze hun eigen vuurkracht bewaren.

Deze enkele voorbeelden volstaan om het besluit van Christophe Romer over de buitenlandse politiek van Rusland onder Jeltsin te rechtvaardigen: « Van- daag beschikt Rusland nog amper over de middelen van zijn diplomatie. Dat heeft evenzeer te maken met het gevoel van almacht dat Washington uit- straalt als met de zeer reële zwakheid van Rusland, dat niet meer de mogelijkheden heeft voor een grote diplomatie. Het beeld van Rusland en zijn president heeft geleidelijk aan steeds meer schade opgelopen. De westerse wereld heeft ontdekt wat al vanaf 1991 kon onderscheiden worden [onze geestelijke vader had het inderdaad gezien en geschreven in dat jaar, toen de invloed van Gorbatsjov begon te tanen], namelijk dat Boris Jeltsin niet uit het hout van een echte staatsman gesneden is. » Dat is wel het minste wat men kan zeggen...

DE OMMEKEER VAN HET JAAR 1999

Deze ommekeer had eerst en vooral te maken met Kosovo, een provincie in het zuiden van het orthodoxe Servië die in meerderheid bewoond werd door mohammedaanse en separatistische Albanezen.

Toen de oorlogen in Kroatië en Bosnië in 1995 voorbij waren, was ook de Joegoslavische federatie uit elkaar gevallen. De Kosovaarse onafhankelijk- heidsbeweging UCK verhevigde toen haar terroris- tische acties en verplichtte het Servische leger ertoe tussenbeide te komen om de soevereiniteit van de staat over dit gebied te vrijwaren en de Servische minderheid te beschermen. Maar de Amerikanen kiezen partij voor de Albanezen. Op 24 maart 1999 schendt de NAVO alle internationale wetten door luchtaanvallen op Servië te lanceren, ondanks het protest van Rusland. Op 9 juni wordt Servië ge- dwongen een akkoord te ondertekenen waarin het zich engageert zijn strijdkrachten uit Kosovo terug te trekken.

Maar op 12 juni, op het moment dat de NAVO zijn bezettingsmacht ontplooit in de opstandige Servische provincie, slagen tweehonderd Russische soldaten er in het grootste geheim in zich meester te maken van het vliegveld van Pristina en zich op te stellen tussen het tot de terugtocht gedwongen Servische leger en de strijdkrachten van de NAVO. Deze perfect geleide operatie snijdt de westerse lan- den de pas af; zij zijn niet bij machte de Russen uit Kosovo te verdrijven en kunnen hen ook niet integre- ren in de NAVO-troepen.

« *Een ommekeer in de bondgenootschappen* », on- derstreepte abbé de Nantes onmiddellijk. De Russen kwamen tussenbeide om hun Slavische en orthodoxe broeders te redden – met Stalin en Tito had dit niets meer te maken. Sterker nog, Rusland wierp zich op als de enige verdedigingswal van het christelijke wes-

ten tegen de islam en zijn nieuwe bondgenoot, de Verenigde Staten.

Deze ommekeer vond plaats op een twaalfde juni, feest van het Onbevlekt Hart van Maria volgens de moderne kalender. Nauwelijks twee maanden later zou een nieuwe gebeurtenis voor een beslissende wending in de geschiedenis van Rusland zorgen.

Daarvoor moeten we teruggaan naar het moment van de roebelcrisis en de financiële crash in augustus 1998, toen de massieve devaluatie van de roebel het eerste teken vormde van de terugkeer naar de poli- tieke wijsheid. In plaats van de beloofde welvaart te kennen was Rusland geruïneerd, uitgehongerd, be- stolen en vernederd. Het land keek aan tegen een ongeziene uitbarsting van georganiseerde corruptie en misdaad. De situatie was catastrofaal en de mis- lukking van de politieke en economische hervormin- gen zonneklaar. De aangerichte ravage wekte uitein- delijk een unanieme reactie van verwerping op.

« De term “democraat” krijgt langzamerhand een negatieve en zelfs beledigende betekenis in de publieke opinie », stelt Marlène Laruelle terecht. « Men duidt er de politici mee aan die de plunde- ring van de rijkdommen van het land door de oligarchen weigeren te erkennen. De Europese van- zelfsprekendheid is geen referentie meer, de demo- cratie wordt gelijkgesteld met de ellende aangericht door het kapitalisme en de politieke rechten wor- den als secundair beschouwd » in het licht van de noodzaak om de grootheid van Rusland te herstel- len en in het licht van de materiële noden die het land in zijn armoede heeft moeten onder ogen zien (*La Russie contemporaine*, p. 345). Eigenlijk kan men zeggen dat de armoede Rusland op de weg van de redding gezet heeft.

Jeltsin, die fysiek bijzonder verzwakt is door toe- doen van zijn alcoholisme, wordt door de gebeurte- nissen gedwongen om een eerste-minister aan te stellen die het land uit de afgrond kan trekken waarin hij het als president gestort heeft; dat is voor hem ook het enige middel om zijn hoofd te redden. Welke kwaliteiten moet die politicus bezitten? Het moet een man zijn die loyaal is... tegenover de pre- sident, die bekwaam is om de *Doema*, de ex-KGB en het leger vertrouwen in te boezemen en die het prestige van Rusland op het internationale vlak kan verzekeren.

Jeltsin stelt eerst Jevgeni Primakov aan op 1 september 1998, en vervolgens Sergej Stepasjin in mei 1999. Maar wanneer deze laatste zich op ver- plaatsing in Dagestan bevindt, waar een moslim- rebellie is uitgebroken, verneemt hij daar dat hij aan de dijk gezet is. Het lot van Rusland kantelt met de aanstelling van een nieuwe eerste-minister, onbe- kend bij het grote publiek en de kantelarijen overal ter wereld: Vladimir Poetin.

broeder Pierre-Julien van de Goddelijke Maria

[Deel II in volgend nummer]

De abdij van Chevetogne in het bisdom Namen :
een kerk voor de Rooms-katholieke ritus en één voor de oosterse ritus.

DE recente rehabilitatie van Luther door paus Benedictus XVI tijdens zijn reis naar Duitsland in september 2011 en de bijeenkomst in Assisië ter bevordering van de vrede in oktober van hetzelfde jaar brengen het vraagstuk van de oecumene – die volgens de woordvoerder van de H. Stoel « voortaan onomkeerbaar » is – terug helemaal op de voorgrond. Voor ons een goede gelegenheid om de geschiedenis ervan op te frissen met het oog op de toekomst !

DE OECUMENE VAN WELEER

« De eenheid onder de christenen kan op geen enkele andere manier opgevat worden dan door het begunstigen van de terugkeer van de dissidenten naar de ene ware Kerk van Christus », bracht paus Pius XI krachtig in herinnering in zijn encycliek *Mortalium animos* van 1928.

Wanneer men het woord oecumene aldus begrijpt dan bezielt de oecumene sinds onheuglijke tijden het leven van de Kerk. Vanaf het prille begin waren er bepaalde gelovigen die het ongeluk hadden zich van haar af te scheiden door schisma of ketterij. Zo werkte de Kerk bijvoorbeeld aan de terugkeer van de schismatieke Grieken tijdens de concilies van Lyon (1274) en later van Florentië (1439). Gedurende heel de negentiende eeuw is de Kerk bekommerd gebleven om de orthodoxen opnieuw in haar schoot op te nemen. Getuige hiervan is het belang dat pater Emmanuel, pastoor van Mesnil-Saint-Loup (Frankrijk) en stichter van het werk van Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Hoop, hieraan hechtte, of ook de grote bisschop van Bosnië en Syrmie (1850-1905), Mgr.

Strossmayer, van wie de initiatieven een ruime weerklank vonden in de Slavische wereld.

Tegenover de protestanten betoonde de Kerk dezelfde toewijding. Alle heiligen van de Contra-reformatie waren erdoor bezielde: de H. Petrus Canisius in Duitsland [zie *Hij is verrezen !* nr. 48, november-december 2010, pp. 10-16], de H. Teresia van Avila of nog de H. Franciscus van Sales, de bekeerder van de Chablais.

Maar het is niet die oecumene waarvan Benedictus XVI zo'n vurige promotor is...

DE HUIDIGE OECUMENE : EEN IN WEZEN PROTESTANTS BEGRIIP

De oecumene opgevat als de vereniging van alle Kerken om een einde te maken aan de « schandalige verdeeldheid van de christenen » is een protestantse uitvinding.

Het is immers geweten dat, na Luther, de zogenaamde Hervorming onophoudelijk tot een opsplitsing in Kerken geleid heeft ; het is een logisch gevolg van het *vrije onderzoek*. « Is elke protestant die een Bijbel in de hand heeft niet een paus ? », zoals Boileau het formuleerde.

In 1846 werd het adjectief *oecumenisch* voor het eerst gebruikt in zijn huidige betekenis, en wel in Londen, waar 921 afgevaardigden die 52 Kerken vertegenwoordigden uit 12 verschillende landen de *Evangelische Alliantie* stichtten « om uitdrukking te geven aan de eenheid in Jezus Christus ».

Hun voorbeeld werkt aanstekelijk : heel de negentiende eeuw lang kent het protestantisme een om-

vangrijke beweging van hergroepering van zijn onderdelen. In 1867 hebben de pan-anglicaanse synode en de eerste conferentie van Lambeth plaats. Het daaropvolgende jaar is er de wereldfederatie van lutheranen, in 1881 de internationale raad van methodisten en in 1905 de wereldwijde alliantie van baptisten.

In de twintigste eeuw wordt deze trend nog versterkt. De lutheraanse en gereformeerde Kerken van Duitsland smelten samen tot een Verenigde Kerk. In 1938 hergroepeert de Hervormde Kerk van Frankrijk liberale en evangelische gereformeerden en enkele methodisten. In Canada sluiten methodisten en presbyterianen zich op hun beurt aan in een Verenigde Kerk van Canada.

Parallel met deze hergroepering in de schoot van het protestantisme vindt in 1910 de missie-conferentie van Edinburgh plaats: ze besluit tot een bundeling van krachten van 160 missionaire gemeenschappen met het oog op de wereldwijde evangelisatie, zonder onderlinge concurrentie... maar in feite om efficiënter te kunnen optreden tegen de katholieke missies!

In 1925 zet de protestantse oecumene een volgende stap met de stichting van de beweging « Leven en Actie », die gemeenschappelijke initiatieven aanprijst en leerstellige verschillen naar de achtergrond verwijst.

In 1927 wordt door de beweging « Geloof en constitutie » een andere stap ondernomen, die ook een mooie oecumenische toekomst tegemoet gaat: laten we veeleer bestuderen wat ons verbindt in plaats van de nadruk te leggen op wat ons verdeelt.

Tijdens de ontmoeting van Utrecht in 1938 smelten deze twee bewegingen samen om de Oecumenische Raad van Kerken te vormen, die officieel pas het daglicht zal zien op 22 augustus 1948, na de Tweede Wereldoorlog. In die periode groepeerde de Raad “slechts” 147 Kerken. Dat aantal zou van congres tot congres in stijgende lijn gaan, tot 349 vandaag. In 1961 sloten de orthodoxe Kerken er zich bij aan, op hetzelfde ogenblik dat, voor de eerste keer, de katholieke Kerk vijf waarnemers naar de bijeenkomst van de Raad in New-Delhi zond.

Dat Rome waarnemers zond, kwam omdat deze protestantse oecumene – die nochtans door Pius XI als onverzoenbaar met de katholieke oecumene beoordeeld was – ondanks alles toch de Kerk was binnengedrongen door toedoen van enkele invloedrijke personen.

Een van de eersten, en op termijn de meest invloedrijke, was **dom Lambert Beauduin** (1873-1960). Hij was geboren in een familie van rijke Belgische industriëlen, die liberaal en christendemocratisch waren. Na zich gedurende tien jaar als priester sociaal geëngageerd te hebben was hij ingetreden in de benedictijnerabdij Keizersberg in Leuven. Zijn geestdrift voor de schittering van de katholieke liturgie, die hij in de abdij ontdekte, maakte van hem een van de vurigste verdedigers van de liturgische hervormin-

gen die door de toenmalige paus, de H. Pius X, werden aangemoedigd. Het dynamisme en de ondernemingsgeest die hem kenmerkten, deden hem het plan opvatten om deze hervormingen te populariseren door een weekblad uit te brengen dat zowel voor de pastoors als voor de gelovigen bestemd was. In dat bulletin legde hij de liturgie van de week uit. Dit initiatief, dat op zich lovenswaardig was, bezorgde hem een faam die zijn toekomstige ondernemingen, die helaas in een heel andere richting gingen, zou vergemakkelijken.

VAN MONNIKENDOM NAAR OECUMENE

In die tijd wilde de metropoliet van Lvov, Mgr. Szeptickij, het monastieke leven in de schoot van de Oekraïense Kerk van de Uniaten, waarvan hij het hoofd was, in ere herstellen. Volgens hem moest deze restauratie de terugkeer naar de katholieke Kerk vergemakkelijken van heel wat Russisch-orthodoxe gelovigen, die net als de Uniaten sterk gehecht waren aan de oosterse liturgie maar ook aan het monastieke leven; maar het monnikendom was door de Oekraïense Kerk sinds haar terugkeer in de schoot van Rome, in 1596, enigszins verwaarloosd.

Dit herstel ging de goede kant uit totdat er moeilijkheden opdoken. Wat ontbrak bij deze nieuwe oosters-katholieke monniken, die slechts een beperkte ascetische, theologische en mystieke opleiding hadden genoten, was een grondige kennis van de monastieke traditie. De metropoliet besliste dus om zich te wenden tot de grote Latijnse kloosterordes om er te vinden wat aan zijn monniken ontbrak. Hij ging op bezoek in verschillende abdijen, maar overal deed men hem vriendelijk uitgeleide... tot hij aanklopte aan de abdij Keizersberg. De uiteenzetting die hij er hield over de theologie van de oosterse liturgie kwam zo goed overeen met de opvattingen van dom Lambert dat deze laatste zich helemaal engageerde voor dit hulpproject ten aanzien van het kloosterwezen van de Uniaten.

We kunnen niet ingaan op alle details van deze zaak. In elk geval verliet dom Lambert de Keizersberg om naar het benedictijnercollege van Sint-Anselmus in Rome te gaan, waar hij liturgie en dogma doceerde en ondertussen een grotere kennis opdeed over de oosterse traditie.

Anders dan Mgr. Szeptickij kwam hij toen tot de overtuiging, en overtuigde ook zijn studenten hiervan, dat de kwestie van de terugkeer van de orthodoxen naar de Kerk gezien moest worden in een veel ruimer kader: dat van de betrekkingen van de Kerk met “de afgescheiden broeders”.

Het was in die periode, de jaren twintig van de vorige eeuw, dat de Belgische priaat **kardinaal Mercier** (1851-1926), grote vriend van dom Lambert, door prestigieuze anglicanen zoals Lord Halifax onder de arm genomen werd om informele gesprekken te houden over een mogelijke toenadering tussen de twee Kerken. De kardinaal, die door dom Lambert

beïnvloed was, had zich namelijk reeds laten ontval-
len : « *Om één te worden moet men van elkaar hou-
den, om van elkaar te houden moet men elkaar
kennen, om elkaar te kennen moet men elkaar tege-
moet gaan.* » Hij organiseerde dus de Gesprekken
van Mechelen, waarvoor dom Lambert een werkdo-
cument voorbereidde dat een schandaal veroorzaakte
toen de anglicanen het in de openbaarheid brachten.
Het voorzag immers dat zij, als ze eenmaal katholiek
geworden waren door een gelofte van trouw aan
Rome, het recht zouden hebben om hun hiërarchie,
hun tradities en hun anglicaanse ritus te behouden !
Het document stelde zelfs het opheffen van de
Rooms-katholieke hiërarchie ten voordele van de
anglicaanse voor in die landen waar “onze angli-
caanse broeders” in de meerderheid waren...
We schrijven 1926. Korte tijd later stierf kardinaal
Mercier en men sprak niet meer over die bijeenkom-
sten in Mechelen. Maar ze waren voldoende om
dom Lambert een bedenkelijke reputatie te bezorgen
in de kringen die vasthielden aan het zuivere katho-
liek geloof.

Tijdens diezelfde jaren had de communistische
vervolgving een hypotheek gelegd op het welslagen
van het plan van Mgr. Szeptickij. Paus Pius XI bleef er
nochtans van overtuigd dat zijn politiek van verstand-
houding met het bolsjewistisch regime, die groot
misprijzen voor de vragen van Onze-Lieve-Vrouw van
Fatima inhield, vruchten zou afwerpen. Hij was erop
gebrand om westerse priesters naar Oekraïne te stu-
ren om er de Kerk te ondersteunen. Omdat de
benedictijnen hiervoor niet klaar waren vertrouwde
hij de onderneming toe aan een jezuïet, Mgr. D’Her-
bigny, die bevriend werd met dom Lambert alvorens
zich in een avontuur te storten dat tragisch zou aflo-
pen [zie *Hij is verzezen !* nr. 11, september-oktober
2004, pp. 4-12 : *De Ostpolitik van paus Pius XI*].

Omdat hij niet kon afreizen naar Oekraïne besloot
dom Lambert in 1925 om het experiment van een
door Latijnse monniken ondersteund kloosterwezen
van Uniaten op te starten in een verlaten karmel in
België, in Amay-sur-Meuse (bisdom Luik). Deze priorij
kende snel een zekere uitstraling ; toen ze te klein
werd, verhuisde de gemeenschap in 1939 naar de
abdij van Chevetogne (bisdom Namen) die, tot op
vandaag, de bijzonderheid vertoont dat ze twee ker-
ken heeft waar de liturgische vieringen volgens twee
verschillende ritussen plaatsvinden. Dit eerste groot
oecumenisch experiment – *binnen* de katholieke
Kerk – zou als een katalysator en een model gaan
dienen voor de goede verstandhouding met de an-
dere, deze keer *niet*-katholieke belijdenissen.

In het prille begin genoot de beweging van de
bescherming van invloedrijke figuren in Rome. Toen
Pius XI zijn encycliek publiceerde die de protestantse
oecumene veroordeelde werd de schrik van dom
Lambert en zijn volgelingen snel gesust : “men” verze-
kerde hen dat het pauselijk anathema niet op hen
sloeg.

DE WEEK VAN DE EENHEID

In 1934 aanvaardde dom Lambert het geestelijk
ambt van aalmoezenier van zusters en knoopte hij,
meestal clandestien, terug contacten aan met de
aanhangers van de nieuwe oecumene die zich begon-
nen te vermenigvuldigen. Hij legde er zich op toe de
kring van zijn vrienden uit te breiden, en hiertoe
moet men vanzelfsprekend E. H. **Paul Couturier** (1881-
1953) rekenen, priester in het bisdom Lyon en leraar
fysica. Hij was het die in 1932 het idee hernam van
een week van gebed voor de eenheid van de christe-
nen, een initiatief dat reeds onder de H. Pius X was
genomen om de terugkeer van de schismatieken in
de Kerk te bekomen. Maar Paul Couturier stelde deze
week van gebed voor aan *alle* christenen, niet alleen
aan de katholieken. Het ging er om « te bidden voor
de eenheid, om God te vragen dat ze zich zou vol-
trekken wanneer en hoe Hij het zou willen ».

Abbé Couturier was geen specialist in de leer, hij
was een zachtmoedig man die veel sympathie op-
wekte. Zo werd hij bevriend met dominee Brémont
van Lyon, die hem « de nederigste van alle mensen »
noemde ! Later, na het Concilie, zal men over hem
zeggen « dat hij het klimaat veranderd heeft onder
de afgescheiden broeders, katholieken, orthodoxen,
gereformeerden en anglicanen. Vóór hem waren de
katholieken hoogmoedig, ze wilden de anderen beke-
ren, ze beweerden de waarheid te bezitten en argu-
menteerden de hele tijd. Met Paul Couturier liet men
deze leerstellige vraagstukken terzijde, zonder ze te
ontkennen, maar men liet de naastenliefde prime-
ren. » Merkwaardig: de verkondiging van de waarheid
zou getuigen van een gebrek aan naastenliefde !?

Samen met dom Lambert ligt abbé Couturier aan
de grondslag van de zgn. groep van Dombes, naar de
naam van de cisterciënzerabdij vlakbij Lyon, waar zij
een veertigtal protestantse en katholieke theologen
bijeenbrachten om te dialogeren.

DE CONCILIAIRE REVOLUTIE

Maar diegene onder de vrienden van dom Lam-
bert die misschien wel de meest beslissende rol heeft
gespeeld was **Mgr. Angelo Roncalli**, de latere paus
Joannes XXIII. Dom Lambert had hem wegwijds ge-
maakt in de geschiedenis van de oosterse Kerk op
het ogenblik van zijn benoeming als apostolisch
visitator in Bulgarije, en hij had hem na de oorlog vol-
vreugde teruggevonden in Parijs. Na de dood van
Pius XII had dom Lambert, die reeds ernstig ziek was
– hij stierf in januari 1960 – aan bezoekers toever-
trouwd dat met een eventuele uitverkiezing van
Roncalli « onze ideeën », zoals hij het zei, doorge-
drukt zouden worden. En dat was precies wat er
gebeurde.

Hun “ideeën” hadden mettertijd een heel andere
omvang gekregen dan een eenvoudige opening naar
de anderen in een geest van naïviteit en wringerij
tegen de Kerk. In navolging van de dominicaan **pater**
Yves Congar kwam een nieuwe theologie tot stand.

In 1928, het jaar zelf van *Mortalium animos*, voelde deze laatste, die toen nog maar novice was, een drang om zich te beijveren voor de eenheid onder de christenen. Met hem zou de oecumene niet langer de eenvoudige terugkeer van de niet-katholieke christenen naar de schaapsstal zijn, maar « de mogelijkheid van een kwalitatieve ontwikkeling van de katholiciteit » ! Anders gezegd, de katholiciteit mocht niet langer strikt verboden worden met de katholieke Kerk: de kenmerken ervan konden ook teruggevonden worden bij de anderen, en de katholieke Kerk zou profiteren van hun rijkdommen. De erkenning van deze uitbreiding, die volgens Congar eeuwenlang hoogmoedig genegeerd was, zou beslissend zijn voor het herstel van de eenheid die op zo'n schandalige wijze was verbroken.

Deze thesis zou op Vaticanum II zegevieran door het doorslaggevend optreden van het Secretariaat voor de Eenheid, opgericht door Joannes XXIII en toevertrouwd aan **kardinaal Bea**. De Duitse jezuïet en vermaarde bijbelkenner Augustin Bea had een aanzienlijke invloed uitgeoefend op de evolutie van de exegetische wetenschappen onder het pontificaat van Pius XII, van wie hij de vriend en biechtvader was. Zijn studies hadden er hem ook toe gebracht om nauwe betrekkingen aan te knopen met de joodse autoriteiten. Onder zijn leiding en die van zijn adjunct en opvolger, de Nederlandse **kardinaal Willebrands**, nam het Secretariaat voor de Eenheid de uitwerking van het conciliair document *Unitatis Redintegratio* in handen.

Abbé de Nantes gaf een gedetailleerde analyse van en een onweerlegbare kritiek op deze tekst, een kritiek waarop nooit een antwoord is gekomen – en met reden ! De titel van het decreet, « Het herstel van de eenheid », maakt al duidelijk dat de katholieke Kerk zich aangesloten heeft bij de oecumene zoals de protestanten die uitgewerkt hadden om tot de Oecumenische Raad van Kerken te komen. De eerste versie van de tekst droeg namelijk als titel : *Over de principes van de katholieke oecumene* ; na de verbetering door het Secretariaat voor de Eenheid werd de definitieve titel : *Over de katholieke principes van de oecumene*.

Daar waar Jezus Christus slechts « één enkele en unieke Kerk » had gesticht, beschouwde men nu de door anderen onder zijn Naam gestichte Kerken als gelijkwaardig... « *Gelukig* », vervolgt het Concilie, « heeft de Heilige Geest de laatste tijd bij de onderling verdeelde christenen een verlangen opgewekt tot hereniging en een beweging die tot doel heeft een Kerk van God terug te vinden die één is en zichtbaar, werkelijk universeel. » Deze eenheid moet tot stand gebracht worden opdat de wereld zich zou kunnen bekeren « tot het Evangelie ». Abbé de Nantes gaf meteen als commentaar : « In deze tekst vergeet, of veeleer *negeert* Vaticanum II de Eenheid, de Heiligheid, de Uitmundendheid van zijn eigen Kerk. Voor het Concilie moet de Kerk opnieuw gemaakt worden, met zijn allen ! »

Om daartoe te komen ligt het Concilie door stilzwijgend voorbij te gaan aan « **de erfzonde van alle schisma's en van alle ketterijen : zij ontstaan uit een zonde van rebellie tegen de Kerk, dus tegen Christus en tegen God.** Het Concilie geeft toe dat ze in gemeenschap gebleven zijn met God, Vader, Zoon en Heilige Geest, terwijl ze anderzijds niet meer verkeren "in de volle gemeenschap van de katholieke Kerk" !!! »

Voor onze oecumenisten lag « *de fout bij personen van zowel de ene als de andere partij* », wat geleid heeft tot een zeker aantal misverstanden die « *de oecumenische beweging probeert te overstijgen* ».

« En dus », stelt abbé de Nantes vast, « maakt de Kerk de balans op van wat de *afgescheiden broeders* aan katholieke elementen overgehouden hebben en ze verheugt er zich over ; ze erkent hen als broeders (in weerwil van henzelf !), ze promoveert hen tot deelnemers aan de heilsgenade van de Kerk. Hun dissidente gemeenschappen zijn *heilsgemeenschappen*, hoewel zij oordeelt – maar vanuit háár standpunt, volgens háár geloof ! – dat de protestantse groeperingen niettemin lijden aan bepaalde tekorten. Ziedaar het protestants pluralisme dat door de Rooms-katholieke Kerk is overgenomen ! »

Hieruit volgt een dubbele beweging : in eerste instantie maakt de conciliaire tekst een kritische studie van het geloof en de instellingen van de Kerk ; vervolgens, in tweede instantie, legt het document een groeiende bewondering aan de dag voor alle dissidente gemeenschappen. Hierdoor « **zal de praktijk van de oecumene geen ander resultaat hebben dan de katholieken te verwijderen van hun eigen Kerk en hen ver van hun geloof te laten ontsporen.** »

Wie zal vijftig jaar later durven beweren dat abbé de Nantes zich vergist heeft ? Onze oecumenisten zijn des te minder te verschonen omdat ze de droeve ervaring van deze *desoriëntatie* al vóór het Concilie meegemaakt hadden. Zo verloor een van de eerste leerlingen van dom Lambert het geloof, twee werden Russisch-orthodox en drie novicen, aangenomen na een bekering uit het anglicanisme of de orthodoxie, verlieten het noviciaat om terug te keren naar hun vroegere belijdenis.

De hermeneutiek van de continuïteit, zo dierbaar aan Benedictus XVI, is dus slechts een schaamlapje om de breuk te verbergen die het katholieke geloof scheidt van de leer van Vaticanum II.

HET GEHEUGENVERLIES VAN PATER IRENEÛS BEAUBIEN

We vinden een bewijs van deze breuk (naast duizend andere voorbeelden) op een pagina van de webstek van de jezuïeten in Amerika die gewijd is aan pater Ireneüs Beaubien, de grote figuur van de oecumene in Canada. Men leest er de toespraak die de goede pater hield op 17 januari 2007 als antwoord op een lofbetuiging door het seminarie van Montréal :

« Ik beschouw het als een groot privilege een belangrijk deel van mijn leven te hebben kunnen

wijden aan de lancering en de ontwikkeling van de oecumenische beweging in Montréal en elders. Reeds voor Vaticanum II leek het me noodzakelijk en belangrijk om communicatielijnen tot stand te brengen tussen de katholieke gelovigen en die van andere christelijke gemeenschappen, en ook met de Joden. Belangrijk ons los te maken van de vooroordelen die we tegenover elkaar hebben. Belangrijk om samen te leren bidden, in eenheid met het goddelijk gebed dat Christus bij het Laatste Avondmaal uitsprak. Belangrijk om samen projecten op te vatten en uit te denken...

« Met andere woorden, vanaf 1958 was ik er mij ten volle van bewust dat de beste manier om te werken aan de verzoening en de eenheid van de christenen was dat we ons zouden engageren in de oecumenische beweging, die in 1910 officieel gelanceerd werd door de andere christelijke Kerken. »

En het is wel degelijk dat wat pater Beaubien gedaan heeft, eerst clandestien van 1958 tot 1962, vervolgens met de toelating van kardinaal Léger [één van de leiders van de progressisten op het Concilie]. Maar onze jezuïet vergeet te zeggen wat hij vóór 1958 gedaan heeft, vóór zijn reis naar Europa die hem meer bepaald in contact bracht met de opvolgers van dom Lambert.

Op dezelfde webstek kan men lezen : « In Montréal sticht pater Beaubien in 1952 het Katholiek Forum, een plaats voor inlichtingen en uitwisselingen betreffende hetatholicisme. » Dat is wat men noemt een leugen door verzwijging, want het uiteindelijke doel van dit Forum was de bekering van de protestanten tot hetatholicisme, zoals pater Beaubien het zelf uitlegt in een boekje uitgegeven in 1955 met als titel : « *De christelijke Eenheid in Canada* ». Laat ons hier het besluit aanhalen dat de balans opmaakt van zijn activiteiten gedurende de eerste drie jaar :

« Het is lastig om heel precies de resultaten van de apostolische inspanningen van het Forum vast te stellen. Heel wat van deze resultaten zijn tastbaar : vooroordelen die uit de weg geruimd zijn, een betere kennis van de katholieke stellingen, enz. Op dit moment hebben de verschillende diensten van het Forum bijgedragen tot de bekering van bijna tweehonderd volwassenen. We zijn fier over onze bekeerlingen. Bijna allemaal gaan ze eenmaal per maand te biechten en gaan ze elke zondag te communie. Een groot aantal woont dagelijks de H. Mis bij. Twee bereiden zich voor op het priesterschap. We zijn bezig met het onderrichten van vijf van hen die uiteenzettingen zullen geven over door niet-katholieken slecht begrepen onderwerpen zoals de onfeilbaarheid van de Paus [...]. De bekeerlingen betonen veel dankbaarheid tegenover hen die hen geholpen hebben om de ene schaapsstal van Christus binnen te gaan ».

Er bestaat geen twijfel over dat pater Beaubien gedesorienteerd geraakt is tijdens zijn reis naar Europa, zoals ook de bisschoppen zal overkomen tijdens het Concilie !

INTERCOMMUNIE EN CHARISMATISCHE BEWEGING

Bovenop de afkeer tegenover hun eigen Kerk die zich meester maakt van de katholieken, wordt de conciliaire oecumene een voorwendsel voor zgn. *intercommunies* (deelname van niet-katholieken aan de H. Communie) die slechts halfslachtig veroordeeld worden door Rome ; niet verwonderlijk, want deze praktijk vloeit voort uit de logica zelf van de leerstellige dwaling die aan de basis ligt van het conciliedecreet *Unitatis Redintegratio*. Omdat onze van de katholieke Kerk "afgescheiden broeders" volgens Vaticanum II *niet* afgescheiden zijn van God, ziet men niet in waarom men hen zou verbieden het Lichaam en het Bloed van Christus te ontvangen in de communie, hoewel ze die niet als dusdanig onderscheiden en er toch de uiterst ernstige waarschuwingen van Sint-Paulus zijn ! Overigens herinnert het conciliair decreet aan het verbod op een hypocriete manier : « *Nochtans is het niet toegestaan om de "communicatio in sacris" te beschouwen als een middel dat men zonder onderscheid kan aanwenden om de eenheid van de christenen te herstellen.* » Dat « *zonder onderscheid* » is de grootste farizeeër waardig !

Men zal dan ook niet verwonderd zijn dat in september II., bij de aanstelling van de nieuwe katholieke aartsbisschop van Sherbrooke (Canada), de aanwezige dominees en de vrouwelijke pastor – die in het koor van de kathedraal op de eerste rij van de geestelijkheid zaten – communiceerden aan het Lichaam en Bloed van Christus, zonder dat dit de minste reactie uitlokte, noch van de pauselijke nuntius, noch van de andere bisschoppen, noch van de geestelijken van Sherbrooke, die allemaal ongetwijfeld begiftigd waren met de conciliaire geest van *onderscheiding* !

Een ander belangrijk gevolg van de conciliaire oecumene is de charismatische beweging. Deze ontstond in het begin van 1967 aan de katholieke universiteit van Pittsburg in de Verenigde Staten. Twee leken, hoogleraren in de theologie, die ontgoocheld waren over hun engagement in de schoot van allerlei bewegingen, probeerden de macht en de kracht van de primitieve Kerk terug te vinden die ze niet aanwezig voelden in de katholieke Kerk. Ze richtten zich daarom tot een Pinksterkerk. Op 20 januari 1967 ontvingen de twee hoogleraren het doopsel in de Geest uit de handen van een pinkstergroep, en terstond begonnen ze in talen te spreken. De daaropvolgende week legden ze de handen op aan twee anderen ; ook deze personen werden helemaal omgevormd en ervoeren iets als een innerlijke opwelling. En zo kreeg de charismatische beweging in de schoot van de katholieke Kerk gestalte...

Kardinaal Ratzinger beschouwde haar in 1984 als « absoluut een gave Gods voor onze tijd ». Nochtans ging het hier om een praktische daad van geloofsafval. Want als men de opmerkelijke eer en de genade gehad heeft van onze heilige Moeder de Kerk, door het doopsel en het vormsel, de volle gave van

de Heilige Geest te hebben ontvangen, en men heeft dan het lef zich te richten tot een sekte om een nieuw doopsel en een nieuwe gave van de Geest te vragen, dan is dat bijzonder beledigend voor Christus en voor zijn enige Bruid, de Rooms-katholieke Kerk, die hij gesticht en gevestigd heeft als de enige erfgename en verdeelster van zijn genade.

Maar om dat te begrijpen mag men niet besmet zijn door de conciliaire oecumenische beweging, die ons geleerd heeft de katholieke Kerk te minachten.

DE OECUMENE VAN VATICANUM III

Betekent dit dus dat men tegen de oecumene moet zijn? Wel, neen! Er bestaat een katholieke oecumene die het Derde Vaticaans Concilie zal definiëren en aanmoedigen, legt abbé de Nantes uit. Deze oecumene zal gegrondvest worden op de afkondiging van de Eenheid van de Kerk en haar apostoliciteit. Zij zal zich baseren op het onderscheid tussen *materiële* ketterij of schisma enerzijds en *formele* dissidentie anderzijds. Daaruit zal een pastorale oecumene volgen:

« Evenzeer als de Roomse Kerk wantrouwig moet staan tegenover de hoogmoed van de groten, tegenover de halsstarrigheid van de dissidenten die haar maar al te goed en sinds lange tijd kennen maar die zich niet willen bekeren.... Evenzeer kan zij vol medeleven zijn voor de armen, de nederigen die haar slechts kennen doorheen de ondoorzichtige muren van eeuwenoude vooroordelen, maar die nooit formeel tegen haar gezondigd hebben. Aan hen die naar de eenheid verlangen zal de Kerk graag tonen dat de eenheid reeds op mysterieuze wijze voltrokken is in het geloof, in de genade van de bewaarde sacramenten, in de vroomheid en de deugden die geput worden uit de evangelische bron van de gemeenschappelijke traditie.

« Rome wendt zich tot hen die haar omringen in grote concentrische cirkels, want hun centrum is Rome. In plaats van bij een centrifugale oecumene ligt de toekomst bij de stralende aantrekkingskracht van de Roomse eenheid. Dit opent blijde perspectieven:

« Vooreerst in waardigheid en eer de eenheid herstellen onder de **Latijnse katholieken** die verdeeld zijn door de conciliaire Hervorming.

« Vervolgens de banden aanhalen tussen de **katholieken van het Oosten en die van het Westen**, waarbij men de diversiteit aanvaardt en bewondert zonder er iets absoluuts van te maken dat de Roomse eenheid in gevaar brengt.

« Verder volop in het licht stellen welke verbondenheid er blijft bestaan in geloof, in sacramenten, in alles wat we gemeenschappelijk hebben met de **orthodoxen** van

het Oosten, die bijna buiten hun weten om in een schisma beland zijn omwille van kwesties van prestige en tijdelijke belangen; en hetzelfde moet men doen in het Westen met de **anglicanen**, en met wie er overblijft van de “Kleine Kerk” of de “Oud-katholieken”. De bekering van de patriarch van Constantinopel, of van de metropoliet van Athene, of van de koningin van Engeland (waarom niet?) zou volstaan om volkeren in hun geheel terug binnen te voeren in de Kerk.

« Tenslotte moet men het hebben over [...] het **protestantisme** in al zijn gedaanten, om de oprechte leden ervan inzicht te verschaffen in de noodzaak om terug te keren naar de enige Kerk die redding brengt. Vaticanum III zal de dwaling van de protestantse leer in zijn principes zelf moeten verkondigen, de ongeldigheid van het merendeel van de pseudo-sacramenten, de ernstige vervalsingen van de goddelijke moraal.

« Verre van de minste versoepeling in te voeren aangaande het verbod op welke deelname ook aan de gewijde zaken, zal Vaticanum III dit verbod eerder versterken, uit angst dat de nederigste aanhangers van deze verschrikkelijke ketterijen ervan weerhouden zouden worden zich te bekeren en zich daardoor onlosmakelijk zouden laten opsorpen door hun dwaalleer.

« Zelfs als menselijk gesproken geen enkel spectaculair resultaat verwacht kan worden, dan toch zal het besluit van het conciliedecreet kunnen hernomen worden dat vertrouwen stelt in de Heilige Geest om te laten slagen wat onmogelijk is voor de mens (nr. 24).

« Doorheen de geschiedenis hebben we zo vaak een heropstanding gezien die men voor onmogelijk hield! Door mirakels of door straffen kan God de missionarissen en ware oecumenische predikers van zijn Zoon ter hulp komen.

« **Morgen Vaticanum III. Overmorgen misschien, dat hopen we, de massale terugkeer van de Oosters-orthodoxen, tegelijk bevrijd van het communisme en het schisma, de terugkeer van de Engelsen die onverschillig geworden zijn voor hun anglicanisme, en de bekering van de protestanten aan een wereldwijd versneld ritme. Ja, het is dan dat, in overeenstemming met de apostolische gedachte van de hedendaagse oecumenisten, de eindelijk herenigde christenen zullen kunnen vertrekken om de wereld te veroveren, volgens de woorden van Christus: “Mogen zij Eén zijn opdat de wereld zou geloven.” Mogen zij Eén zijn, zoals Gij en ik Eén zijn: dat is de fundamentele noodzakelijkheid van de katholieke oecumene waarvan de bron goddelijk is en de middelen bovennatuurlijk. Opdat de wereld zou geloven: dat is de oogst beloofd aan hen die in tranen zaaien. »**

broeder Pierre van de Transfiguratie

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter: † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur: Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever: E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement: € 10. Steunabonnement: vanaf € 15. Buitenland: € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN: BE47 000 3302057 80. BIC: BPOTBEB1.

Internet: www.nl.site-crc.com – E-mail: hij.is.verrezen@gmail.com